

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____
(підпис)
“ ____ ” грудня 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 8.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Податкова справа»
на тему:

«СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ»

Виконавець:

студентка фінансово-економічного факультету
Кабанова Олена Вікторівна
_____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач
_____
(науковий ступінь, вчене звання)
Кир'язова Тетяна Олександрівна
_____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса - 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	6
1.1. Економічна сутність, функції та види податків в системі оподаткування.....	6
1.2. Склад і характеристика податків з юридичних осіб.....	16
1.3. Проблеми та недоліки оподаткування юридичних осіб.....	32
Висновки до розділу 1.....	38
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ОПОДАТКУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ...	40
2.1. Практика нарахування і сплати прямих і непрямих податків...	40
2.2. Спрощена система оподаткування.....	71
2.3. Аналіз оподаткування ДП «Чорноморського експертно-технічного центру Держпраці».....	78
Висновки до розділу 2.....	88
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ	90
3.1. Адаптація зарубіжного досвіду по оподаткування юридичних осіб в українську практику.....	90
3.2. Напрями вдосконалення діючої системи оподаткування в Україні.....	97
Висновки до розділу 3.....	104
ВИСНОВКИ	106
Список використаних джерел	110
Додатки	116

ВСТУП

Актуальність теми. Економічні та соціальні перетворення, що відбуваються останнім часом в Україні, зумовлюють необхідність побудови адекватної системи оподаткування, яка б забезпечила достатній обсяг надходжень фінансових ресурсів до бюджетів різних рівнів, стимулюючи при цьому ділову активність юридичних осіб. Тому фінансова наука і практика покликані вивчити закономірності й особливості розвитку фінансових взаємовідносин між державою і платниками податків та знайти їх оптимальні форми з метою досягнення найвищої ефективності справляння податків у контексті покращення добробуту нації. У зв'язку з цим важливого значення набувають питання визначення перспективних напрямів розвитку системи податкового адміністрування з метою підвищення ефективності справляння податків (зборів, платежів) у сучасних умовах господарювання.

Ключові зміни в реформуванні системи оподаткування юридичних осіб були предметом дослідження таких вчених, як: І.Є. Криницький, М.П. Кучерявенко, О.А. Лукашев, Н.Ю. Пришва та ін. Разом із тим окремі питання щодо кількості податків та зборів, наближеності системи оподаткування до платників податків потребують поглибленого опрацювання, а саме з погляду підпорядкованих державній владі суб'єктів системи оподаткування, юридичних осіб.

Питання вдосконалення системи оподаткування знаходяться в центрі уваги наукової і громадської думки з отримання незалежності України. Особливо сьогодні, коли країна знаходиться в складній економічній ситуації та пошуках шляхів виходу з неї, назріла необхідність податкового регулювання.

Податки мають досить вагоме бюджетне значення, виступають ефективним інструментом державного впливу на ринок і напрямки його розвитку, обсяги структури попиту та пропозиції, на доходи юридичних осіб. В цих умовах особливої актуальності набувають дослідження теоретичних і прагматичних аспектів функціонування оподаткування юридичних осіб.

Все це, з одного боку різко підвищує роль та значення податків з юридичних осіб за допомогою яких забезпечується значна частина податкових надходжень до бюджету держави. З другого, робить необхідним дослідження теорії та практики оподаткування юридичних осіб в Україні.

Останній і є однією з причин фінансової нестабільності підприємств, зменшення сукупного попиту і економічної кризи.

Загальний стан юридичної особи у тій або іншій країні та ефективність діяльності окремих суб'єктів підприємництва залежить від досконалості державної політики їх підтримки, найбільш важливою частиною якої є податкове стимулювання. Часті зміни у податковому законодавстві, а також недосконала система державної підтримки є основними проблемами розвитку підприємництва в Україні.

Актуальність зазначених проблем, їхня практична значимість і недостатня наукова розробленість визначили вибір теми дипломної роботи та обумовили постановку мети та завдання даного дослідження.

Метою роботи є дослідження системи оподаткування юридичних осіб, виявлення проблем та обґрунтування шляхів їх вирішення.

Завдання дослідження:

- систематизувати теоретичні відомості стосовно економічної сутності, функцій та видів податків як елемента системи оподаткування;
- охарактеризувати податки з юридичних осіб;
- виділити проблеми та недоліки оподаткування юридичних осіб в Україні;
- дослідити практику нарахування і плати прямих і непрямих податків;
- обґрунтувати спрощену систему оподаткування;
- проаналізувати нарахування оподаткування ДП «Чорноморського експертно-технічного центру Держпраці»;
- запропонувати адаптацію зарубіжного досвіду по оподаткування юридичних осіб в українську практику;
- розробити напрями вдосконалення діючої системи оподаткування в Україні.

Об'єктом дослідження є процес оподаткування юридичних осіб.

Предметом дослідження є економічні відносини, які виникають між державою, з одного боку, та юридичними особами, з іншого, в процесі оподаткування.

Методи дослідження. При проведенні дослідження використано методи системного та структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення тенденцій розвитку системи оподаткування юридичних осіб в Україні, метод дедукції, індукції, арифметичний метод, метод аналізу, синтезу, графічний метод, кількісний та якісний методи, метод математичного моделювання. Для обробки й аналізу інформації використовувались комп'ютерні програми: Microsoft Excel, 1CV7, MeDoc.

Інформаційна база дослідження. Методологічною та інформаційною основою роботи є, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державного комітету статистики України, Державної казначейської Служби України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, наукові публікації, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності ДП «Чорноморського експертно-технічного центру Держпраці», ресурси Internet

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменувань) та 10-и додатків. Загальний обсяг роботи становить 165 сторінок. Основний зміст викладено на 109 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 12 рисунків.

Апробація результатів дослідження за результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра прийнято участь у науково-практичній конференції "Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарства: сучасний стан та перспективи", 20-24 листопада 2017 року. Тема доповіді: "Роль прямих податків в оподаткуванні юридичних осіб".

ВИСНОВКИ

1. Економічне призначення податків знаходить своє вираження не в існуванні кожної функції окремо, а лише в їх єдності, тому використовуючи податки як інструмент втручання в економічні процеси, держава повинна оптимально враховувати інтереси як держави, так і платників податків.

2. Трансформуванням загальнодержавних і місцевих податків в двох історичних періодах, пов'язаних із змінами податкового законодавства в Україні торкнулося прямих податків з юридичних осіб, рентної плати, податку на майно. Це спричинило позитивний ефект в раціоналізації структури податкових надходжень.

3. Основними недоліками оподаткування юридичних осіб в Україні залишається високий податковий тягар, недосконалість та нестабільність податкового законодавства, фіскальна спрямованість, недостатній рівень контролю.

4. Переважну частину податкових надходжень України складають непрямі податки, що характерно для країн з нерозвинутою економікою. Збільшення обсягів виробництва, ще не свідчить про економічне зростання. Індикатором ефективної фінансово-господарської діяльності юридичних осіб є фінансовий результат, з якого сплачується податок на прибуток. Обсяги надходжень з податку на прибуток повинні переважати над обсягами непрямих податків, що свідчитиме про економічне зростання держави.

5. На сьогоднішній день в системі оподаткування юридичних осіб існують проблеми технічного забезпечення, які полягають в наступному:

- сервери податкових дуже не стійкі, що призводить до проблем з прийняттям звітів, а в подальшому – нарахування штрафів. Нововведення, які не пройшли тестування зазнають краху, через їх недосконалість;

- відсутність досконалого безкоштовного програмного забезпечення, що призводить до додаткових витрат підприємства.

6. Для юридичних осіб існує проблема першої події. Так як в податковому законодавстві дохід визнається при передачі прав власності за товар покупцю, тобто при реалізації, а по факту кошти на розрахунковий рахунок можуть прийти в невідомий термін, податок все одно потрібно сплачувати до держави. Це негативно впливає на фінансовий стан підприємства, де разом із кредиторською заборгованістю ростуть зобов'язання перед державою. Отже, податкова система нині є чинником зниження рівня економічного зростання та інвестиційної активності суб'єктів оподаткування.

7. Спираючись на чинну систему оподаткування юридичних осіб, яка діє в Україні і дослідження практики нарахування і сплати прямих і непрямих податків за останні п'ять років, аналіз структурних зрушень частки податкових надходжень з податків від юридичних осіб в бюджеті держави та тенденцій, які були спричинені змінами в податковому законодавстві, а отже, в механізмі стягнення податків з юридичних осіб, їх адмініструванні, та економічній ситуації країни, з'ясовано, що в системі оподаткування юридичних осіб вбачаються позитивні зміни при умові збереження стабільності економіки в умовах євроінтеграції.

8. Попри кризові явища в економіці, п'ятий рік поспіль продовжується зростання обсягів надходжень єдиного податку з юридичних осіб. Зважаючи на те, що таке зростання відбувається, зокрема, через збільшення кількості платників податку, збільшення ставок податку, можна дійти висновку про високу чутливість єдиного податку до внутрішніх факторів і низьку - до зовнішніх.

9. Аналіз оподаткування на ДП «Чорноморського експертно-технічного центру Держпраці» показав, що ефективність системи оподаткування даного підприємства при невисокому на даний період податковому навантаженні достатньо висока.

10. На обсяги податкових надходжень до бюджету, які надходять від ДП "ЧЕТЦ", як виявлено з аналізу, впливають внутрішні та зовнішні фактори. Найбільший ефект на розміри доходів і витрат суб'єкта, а отже й обсяги ПДВ та

податку на прибуток, має ефективність фінансово-господарської діяльності, на яку може впливати держава.

11. З дослідження донарахувань від штрафних санкцій підприємства та причин, які вплинули на їх обсяги, видно, що юридичні особи не одразу можуть пристосовуватись до частих змін у системі оподаткування, які впроваджують органи державної фіскальної служби.

12. Необхідність проведення грошової оцінки земель державними підприємствами стала важелем збільшення обсягів надходжень з плати на землю.

13. В результаті ознайомлення із системами оподаткування зарубіжних країн виявлено, що для України можна перейняти: легкість адміністрування податків Франції, раціональність структури податків та збалансованість інтересів держави і платників податків Німеччини, прагнення до спрощення податкового законодавства Італії, стабільність податкової системи Великобританії, податкову політику Австрійської Республіки, метод зниження ставок податків Швейцарії, суворість покарання платників податків Японії. Податкова система України схожа до існуючих податкових систем розвинутих країн світу, проте вона, на відміну від них, не сприяє економічному розвитку суб'єктів господарювання. Для того, щоб адаптувати вітчизняне податкове законодавство до зарубіжним норм, а також створити максимально сприятливі умови для розвитку бізнесу і підвищення добробуту в Україні, необхідно, в першу чергу, мінімізувати витрати держави на утримання податкової системи. Досвід економічно розвинутих країн показує, що податковий тягар не повинен зменшувати економічну активність юридичних осіб. Крім того, оподаткування не повинно бути перешкодою для внутрішньої раціональної організації виробництва.

14. Реформування податкової системи України має бути спрямоване перед усім на підтримку малого і середнього бізнесу. Першим напрямком вдосконалення діючої системи оподаткування в Україні є створення нормальних умов для функціонування юридичних осіб, другий напрямок, який

стосується безпосереднього регулювання механізму обчислення податків. Враховуючи проблеми діючої системи оподаткування юридичних осіб напрямами вдосконалення діючої системи оподаткування в Україні є:

- забезпеченні стабільності податкового законодавства, спрощенні законодавства;
- забезпеченні раціональної структури податків та збалансованості інтересів держави і платників податків;
- посиленні сприятливої податкової політики для ведення бізнесу та поступовому зменшенні податкового тягаря;
- своєчасності надання податкових консультацій, рекомендацій органами ДФС за заявами юридичних осіб;
- завчасному оприлюдненні інформації про проведення змін щодо стягнення податків і проводити їх у вигляді випробування, аналізуючи успішність дій, не застосовуючи штрафних санкцій;
- спрощенні механізму розрахунку податкових зобов'язань, посиленні контролю за сплатою податків;
- формуванні й оприлюдненні переліку фіктивних підприємств і їх власників;
- застосуванні суворіших штрафних санкцій для всіх повторюваних порушень від постійних порушників;
- спрощенні процедури адміністрування ПДВ шляхом зменшення первинної документація на основі застосування досвіду Європейського союзу, де використовують такс-інвойси;
- зменшенні ставок податку на прибуток для малих підприємств та зменшенні ставки з плати за землю у тих населених пунктах, де була проведена грошова оцінка землі;
- збалансуванні інтересів держави і платників податків.

Список використаних джерел

1. Податкова система: Навчальний посібник / [Баранова В. Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В. П. та ін.]; за ред.В. Г. Баранова. — Одеса: ВМВ,, 2014. — С. 344. ISBN
2. Котенко Л. М. Облік і звітність в оподаткуванні : навч. посіб. для студентів екон. спец. / Л. М. Котенко, Г. М. Фадєєва; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Підручник НТУ "ХПІ", 2014. - 483 с. - Бібліогр.: с. 470-477 - укр.
3. Турянський Ю. І. Податки як суспільно-економічна категорія їх функції та види [Електронний ресурс] / Ю. І. Турянський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.1. – С. 296-302. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvnlту_2014_24.1_53.pdf.
4. Федосов В.М. Податкова система України: підруч. / В.М. Федосов, В.М. Опарін, Г.О. П'ятаченко та ін. – К.: Ли- бідь, 2017.
5. Барановська І.В. Проблеми реформування податкової системи у умовах кризи / І.В. Барановська // Актуальні проблми економіки. – 2015. – № 8. – С. 193-197.
6. Суторміна В.М. Фінанси зарубіжних корпорацій / В.М. Суторміна, В.М. Федоров, Н.С. Рязанова. – К.: Либідь, 2014. – 368 с.
7. Островецький В.І. Формування податкових надходжень бюджету в умовах трансформації економіки України / В.І. Островецький; Науково-дослідний фінансовий ін-т при Міністерстві фінансів України. – К., 2016. – 222 с.
8. Крисоватий А.І. Податкова система: навчальний посібник / А.І. Крисоватий, О.М. Десятнюк. – Тернопіль: Картбланш, 2014. – 464 с.
9. Мірчев О.В. Проблеми і шляхи нарощування податкового потенціалу у світлі реалізації окремих принципів податкового кодексу України / О.В. Мірчев // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 2(14). – С. 134-138.

10. Малкіна Я.Д. Економічний зміст податків, їх роль та сучасний стан податкової системи України // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 6. – с. 858

11. С.П. Попова, асист., І.Р. Блохіна, студ. Роль податкових надходжень у формуванні доходів бюджетів / Наукові записи. – вип. 19, – 2016.

12. Які податки українцям доведеться платити у 2016 році // Українська правда [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2016/01/11/575819/>

13. Фінанси (Теорія та вітчизняна практика): навчальний посібник / О.П. Кириленко. - Тернопіль : Астон, 2002. - 212 с. – 151-200

14. Законодавство України / Закон України "Про систему оподаткування" /Документ 1251-12, втратив чинність, попередня редакція — Редакція від 16.06.2010, підстава 2275-17- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1251-12/ed20100616>

15. Законодавство України /Податковий кодекс України / Документ 2755-17, чинний, перша редакція — Прийняття від 02.12.2010 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20101202>

16. Законодавство України / Податковий кодекс України / Документ 2755-17, чинний, попередня редакція — Редакція від 01.01.2015, підстава 1166-18, 1621-18, 71-19, 72-19 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20150101>

17. Податкова система [Текст]: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущенко В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с. ISBN 978-617-673-390-4

18. Бібліотека економіста © 2005-2017 <http://library.if.ua/book/24/1738.htm>
Податкова система та шляхи її реформування (2001) 1.7 Елементи системи оподаткування или О.О. Данілов, Н.П. Фліссак, 2001 С Оригінал-макет. Парламентське видавництво, 2001

19. Барановська І.В. Проблеми реформування податкової системи у умовах кризи / І.В. Барановська // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 8. – С. 193-197.
20. Митний кодекс України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://sfs.gov.ua/mk/>
21. <http://sfs.gov.ua/mk/rozdil-9/glava-42/> ДФС Державна фіскальна служба України Головна>Митний кодекс>Розділ IX. Митні платежі (статті 270-304)>Глава 42. Мито (ст.271-288)
22. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/para6750#n6750пк>
23. Крисоватий А.І. Податкова система: навчальний посібник / А.І. Крисоватий, О.М. Десятнюк. – Тернопіль: Картбланш, 2014. – 464 с.
24. Цуркан С.В. Щодо питання вдосконалення системи оподаткування юридичних осіб в Україні // Збірник наукових праць. - 2014-2015. - Вип. 3. - с. 413
25. Шамота В.П. Проблемні аспекти податкової системи України // Збірник наукових праць. - 2014-2015. - Вип. 3. - с. 413
26. Розпорядження КМУ "Про схвалення Концепції реформування податкової систем" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fra.org.ua/uploads/media/file/0001/01/ed6a6fb49a288097465f000a008648da7685e82e.pdf>
27. Загально-довідниковий департамент ДФС / Загальнодоступний інформаційно-довідниковий ресурс / Загальнодержавні податки та збори. Місцеві податки та збори - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zir.sfs.gov.ua/main/index/stavki>
28. Економічний енциклопедичний [Електронний ресурс] – Режим доступу: [словникhttp://subject.com.ua/economic/slovník/4243.html](http://subject.com.ua/economic/slovník/4243.html)
29. Статистичний збірник: «Бюджет України 2014» підготовлено відділом статистики державних фінансів Управління аналізу бюджету та

макроекономічних показників Департаменту державного бюджету Міністерства фінансів України - Київ – 2015. - с. 307

30. Доходи бюджету України – Ціна держави – <http://www.cost.ua/budget/revenue/> 30

31. Доходи бюджету України Офіційний сайт Міністерства фінансів - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/budget/income/>

32. Шамота В.П. Проблемні аспекти податкової системи України // Збірник наукових праць. - 2014-2015. - Вип. 3. - с. 413

33. Веб-портал Державної казначейської служби України // Виконання бюджету за 2015 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=264515>

34. Веб-портал Державної казначейської служби України // Виконання бюджету за 2014 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

35. Веб-портал Державної казначейської служби України // Виконання бюджету за 2013 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

36. Веб-портал Державної казначейської служби України // Виконання бюджету за 2012 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

37. Веб-портал Державної казначейської служби України // Виконання бюджету за 2011 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

38. Про встановлення розміру мінімальних оптово-відпускних і роздрібних цін на окремі види алкогольних напоїв вітчизняного виробництва : постанова Кабінету Міністрів України : від 30.10.2008 р. № 957 // [Електронний ресурс] // Офіційний вісник. – 2008. – № 84. – Ст. 2827. – Режим доступу : www.rada.gov.ua

39. Планування та адміністрування податкових надходжень як складова соціально-економічного розвитку регіону: монографія / Г. М. Давидов, О. М. Любченко, А. Д. Ревенко та ін.; за ред. Г. М. Давидова, О. М. Любченко. — Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2007. — 374 с.

40. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. — К., 2017. — 92 с.

41. Інші платежі з юридичних осіб Звіт про виконання плану роботи Державної фіскальної служби України на 2016 рік - Державна фіскальна служба - м. Київ – 84 с.

42. Швець Ю.О., Григорович Л.С. Екологічний податок як інструмент економіки природокористування УДК 336.22:332.142.4:504.062 //ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО / Випуск # 10 / 2017 - с. 493

43. Україна в рейтингу екологічної ефективності у 2016 році [Електронний ресурс] / Економічний дискусійний клуб. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/ukrayina-v-reytingu-ekologichnoyi-efektyvnosti-u-2016-roci>.

44. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

45. Звіт про результати аналізу стану виконання повноважень органами виконавчої влади щодо повноти обліку платників податків, затверджений рішенням Рахункової палати України від 1.12.2015 р. №10-6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/>

46. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики / Показники структурної статистики по суб'єктах господарювання з розподілом за їх розмірами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

47. Едуард Романюта Моніторинг рівня податкового навантаження в Україні та країнах ЄС / Податки і фіскальна політика / ISSN 1818-5754 Світ фінансів 2 (51) / 2017 – с. 138.

48. Кир'язова Т.О. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні // Глобальні та національні проблеми економіки (електронне наукове фахове видання).-Випуск 16.-2017.-С.145-149.-Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського.-Режим доступу:<http://global-national.in.ua/issue-16-2017>

48. Якушик І. Д. Податкові системи зарубіжних країн / І. Д. Якушик, Я. В. Литвиненко: Довідник. – Київ: «МП Леся», – 2014. – с. 38.

49 Податкова реформа: факти і цифри. – Міністерство фінансів України, – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/567038854c68e.pdf>.

50. Податкова система Франції [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Податкова_система_Франції

51. Осадча А.Г. / Податкова система – сьогодні і минуле // Международный научный журнал // № 5, 2016 // Экономические науки // с.65

52. Ряба О., Гончарук Н. Реформування податкової системи України в контексті міжнародної інтеграції/ Вісник Хмельницького національного університету. - 2013.- 2.- С.212-215